

ВИСНОВКИ

На підставі комплексного підходу до вивчення специфіки формування та еволюції молодіжної державної політики України, її застосування до регіональної адміністративно-суспільної практики вдалося дослідити низку важливих явищ та тенденцій. Продуктивним виявився підхід щодо втілення механізму державної молодіжної політики.

Діяльність молодіжних організацій, прояви соціально-громадської активності з боку молоді розглянуто як систему іманентних факторів. Така багатоаспектність дискурсу дозволила виявити принципові складові як власне в молодіжному середовищі, так і оцінити вплив молоді на громадянське суспільство України в цілому.

Проведений аналіз сутності й особливостей формування державної молодіжної політики в Україні, дозволяє дійти наступних висновків:

- науковці досить активно займаються розробкою проблематики, що пов'язана з державною молодіжною політикою. Державна молодіжна політика нині розглядається як пріоритетний напрямок державної політики України взагалі. Про це свідчить, зокрема, розгалужена та достатньо широка науково-законодавча база з питань молодіжної політики на державному та регіональному рівнях;

- проаналізувавши законодавчу базу здійснення молодіжної політики на різних рівнях її функціонування, можна зауважити, що існують суттєві відмінності у розробці теоретичної бази та практичної реалізації положень молодіжної політики на державному та регіональному рівнях. Специфікою державного рівня є широка законодавча база, проте недолік реальної політики, що сприяла б розвитку молодіжних ініціатив та проектів;

- виявивши та обґрунтувавши структуру та напрямки розвитку державної молодіжної політики в Україні, слід наголосити на тому, що структура, законодавчо закріпленої, державної молодіжної політики є досить розгалуженою та складною. Основними пріоритетними напрямками даної політики виступають: забезпечення рівних умов та можливостей для здобуття якісної освіти; створення умов та рівних можливостей для отримання якісних медичних послуг та пропагування здорового способу життя; забезпечення гарантій професійної самореалізації молоді; створення дієвого інституту соціальних послуг для молоді; охорона здоров'я молоді, формування у неї глибокої потреби

духовному і фізичному розвитку, вжиття інших заходів, які забезпечували здоровий генофонд народу України;

– дослідивши основні проблеми державної молодіжної політики та тенденції розвитку, слід зауважити, що молодіжна політика є об'єктом певного рівня уваги з боку органів місцевого самоврядування, керівництва вищих навчальних закладів, політичних партій та недержавних громадських організацій. Проте, проблемним питанням на сьогодні досі залишається відсутність чіткого та ефективного державного регулювання молодіжної політики на обласному та місцевому рівнях.

З метою удосконалення та посилення ефективності державної молодіжної політики в Україні на державному рівні автор пропонує наступні рекомендації:

– органам законодавчої влади сприяти забезпеченню законодавчого регулювання та практичної реалізації державної молодіжної політики, посилити роботу зі створення умов для впровадження конституційного права молоді на освіту, забезпечення її високої якості відповідно до потреб особистості та суспільства, удосконалити інфраструктуру матеріальної бази для молоді (палаци молоді, дитячі оздоровчі заклади, молодіжні табори).

– органам регіональної влади та місцевого самоврядування з метою покращення інформаційної роботи і правової освіти молодого покоління, залучати молодь, молодіжні громадські організації до політичного життя, створити Молодіжний Політичний Клуб «Перспектива», активізувати роботу щодо формування духовності, національної свідомості та патріотизму, активної життєвої позиції молоді.

– керівникам вищих навчальних закладів України та студентам створити на базі будь-якого сучасного ВНЗ свою кадрову службу для роботи з випускниками (або має бути укладений договір зі спеціалізованими агентствами), практикувати розподіл на підприємства хоча б найбільш перспективних випускників та слід забезпечувати та підтримувати стійкі взаємозв'язки з діючими молодіжними громадськими організаціями України;

– покращити систему цілеспрямованого інформування та виховання молоді, насамперед, через систему освіти (наприклад, введення спеціальних курсів з громадянської освіти або заходів, які формують громадянську культуру молоді).

У результаті аналізу форм і механізмів залучення молоді до участі в сучасних процесах державотворення, можна стверджувати, що

гіпотеза, висунута на початку дослідження підтверджується: державна молодіжна політика в Україні, як чинник впливу на формування громадянського суспільства, дійсно здійснює безпосередній вплив на молодь та сприяє розвитку молодіжного руху на загальнонаціональному і на регіональному рівнях.

Грамотна молодіжна політика держави – це неодмінна умова прориву суспільства у майбутнє. Як носій величезного інтелектуального потенціалу, здатності до творчості, уміння по-новому підійти до вирішення актуальних проблем у різних сферах життєдіяльності суспільства, молодь стає прискорювачем впровадження у практику нових ідей, ініціатив, нових форм життя.

Оцінюючи в цілому діяльність держави щодо формування та реалізації молодіжної політики за останні роки, її можна характеризувати як етап зародження та становлення. На сьогодні склалася ситуація, яка потребує негайного вирішення, адже молодіжна політика так і не стала пріоритетною політикою держави. Про це свідчить процес фінансування молодіжних заходів, які відбуваються за залишковим принципом. Більшість рішень, постанов, цільових програм, що охоплюють молодіжну сферу, носять декларативний або рекомендаційний характер. Усі вони безпосередньо залежать від позицій центральних та місцевих органів влади і наявності коштів у відповідних бюджетах.

Положення стосовно становлення державної молодіжної політики носять короткотерміновий та фрагментарний характер. Вони не пов'язані з єдиною концепцією вирішення гострих соціальних проблем підростаючого покоління в умовах реформування суспільства та глибокої економічної кризи. Процес становлення молодіжної політики носить характер безкінечних, як правило, погано підготовлених, експериментів та відпрацювання окремих положень, направлених на створення основ молодіжної політики

До найбільших суттєвих недоліків розвитку та реалізації державної молодіжної політики, на нашу думку, можна віднести відсутність:

- глибокого наукового обґрунтування молодіжної політики на державному та регіональному рівні;
- законодавчого закріплення поняття «молодь» як єдиної соціальної групи за віковим соціальним критерієм, що має легітимний статус на рівні суб'єктів України;
- взаємозв'язку з іншими галузями державної політики, що призводить до штучної замкнутості молодіжної проблематики.

Підсумовуючи наведене вище, ми можемо констатувати, що для активізації державної молодіжної політики необхідно реалізувати наступні комплексні заходи:

- розвивати систему управління державною молодіжною політикою з урахуванням міжвідомчого характеру цієї сфери;
- координувати діяльність усіх державних структур і взаємодіяти з органами освіти, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, внутрішніх справ, іншими соціальними, політичними, громадськими структурами, що працюють з молоддю, а також розвивати систему органів місцевого самоврядування, які працюють з молоддю;
- удосконалювати нормативно-правову базу щодо молодіжної проблематики та здійснювати аудит існуючих нормативно-правових актів у сфері державної молодіжної політики із залученням до цієї діяльності громадськість;
- закріплення матеріально-технічної бази соціальних закладів, що займаються молодіжними проблемами, проведення активної інвестиційної політики стосовно молоді;
- формування сучасної інфраструктури молодіжної політики з розгалуженою мережею закладів;
- залучати позабюджетні кошти для фінансування молодіжних заходів, враховуючи зарубіжний досвід;
- здійснювати диференційований підхід щодо роботи з різними категоріями молоді;
- удосконалювати систему підготовки спеціалістів, які працюють з молоддю. На основі нових принципів роботи з молоддю сформувати сучасну систему кадрового забезпечення в системі довузівської та вузівської підготовки спеціалістів для молодіжної політики;
- активізувати громадську складову молодіжної політики;
- розвивати систему взаємодії з молодіжними та дитячими громадськими організаціями, розвивати та підтримувати молодіжний парламентаризм;
- визначити комплекс заходів щодо підтримки молодіжного волонтерства, направленою на підвищення молодіжної громадської ініціативи, активізацію участі молоді в суспільних справах, формування в неї громадянської відповідальності та активної життєвої позиції.

Отже,

1) молодіжна політика – це діяльність держави, направлена на формування соціальної та суспільно-політичної суб'єктності молодої людини. Об'єктивно необхідним у перехідний період змістом молодіжної політики є створення державою умов для розвитку молодіжних ініціатив та інтеграції молоді в суспільне життя;

2) молодіжна політика являє собою послідовний процес, що розвивається в суспільному просторі. В період її формування та

становлення вона носить «маятниковий» характер, що зумовлено наступними чинниками: зміною характеру державного устрою, політичного режиму, еволюцією національних та регіональних відносин від централізації до децентралізації та формуванням демократичного суспільства, інституціоналізацією регіональної політики, встановленням економічних та політичних еліт;

3) ДМП характеризується тим, що сучасна молодь одночасно є суб'єктом і об'єктом соціалізації і політики, що визначає її особливий соціально-політичний статус. Молодь набуває суб'єктності в міру свого саморозвитку, самоорганізації та самосвідомості. Вона є носієм активності духу та активності дій; їх формування та розвиток, яким притаманна творча направленість – важлива задача влади. Комплексна ефективна молодіжна політика забезпечує активізацію молоді як суб'єкта процесу державотворення;

4) у трансформаційних процесах пострадянської України ефективним механізмом розвитку активності молоді є активізація її мобільності. Взаємодія влади з молоддю свідчить про те, що найбільш ефективними є проектні технології, які направлені на реалізацію програм локального характеру, молодіжного парламентаризму та молодіжного самоуправління;

5) в ході реалізації ДМП необхідно посилювати механізми, які будуть сприяти інтенсивності розвитку молодіжних організацій та рухів. Особливо важлива підтримка соціальних ініціатив молодих людей та розповсюдження позитивного досвіду діяльності молодіжних організацій та об'єднань шляхом широкого інформування.

Враховуючи те, що молодь є, з однієї сторони, потенціалом позитивних змін у суспільстві, а з іншої – можливим фактором соціальної нестабільності, виключно актуальним є сприяння в адаптації молодих людей до сучасних соціально-економічних умов у рамках ДМП. Розвиток суспільно-політичної активності молоді є основним механізмом її соціалізації, а тому особливу роль у цьому процесі повинні відігравати владні і громадські структури, які реалізують молодіжну політику в державі на основі наукових досліджень у молодіжному середовищі. Необхідно розробити концепцію молодіжної політики на місцевому рівні з врахуванням специфіки та особливості регіону;

6) невід'ємною частиною ДМП є взаємовідносини держави з молодіжними громадськими об'єднаннями. Форма цих взаємовідносин повинна регламентуватися законами та нормативно-правовими актами. Аналіз цих взаємовідносин підтвердив тенденцію, що система цінностей у свідомості сучасної молоді недостатньо відповідає

політиці держави в цілому. Молодь готова брати участь у державотворчих процесах та реалізовувати свої кар'єрні цілі, але вона скептично оцінює можливості впливу на розробку та формування молодіжної політики як зі сторони молодіжних громадських об'єднань, так і зі сторони самої молоді.

Активна взаємодія та співпраця з державою можливі тільки при ініціюванні цього процесу самою державою, при умові розвитку системи, яка буде інформувати про діяльність молодіжних громадських об'єднань та про результати реалізації ДМП. Отже, високий кінцевий результат взаємодії держави та молоді може бути досягнутий при умові взаємної реалізації продуманої стратегії та тактики ДМП, наявності матеріального потенціалу та регулювання професійної компетентності спеціалістів у сфері ДМП. Саме тому необхідно формувати особливий тип відносин, які засновані на визнанні реальних потенційних можливостей кожного із партнерів у реалізації загальної мети;

7) ефективна ДМП можлива тільки за умови активного діалогу та тісних взаємовідносин держави і молоді. Тому критеріями ефективності державної молодіжної політики повинні бути:

- нормативно-правове забезпечення реалізації ДМП як на державному, так і на регіональному рівнях;
- відповідність діяльності цілям та основним напрямам ДМП;
- відповідний рівень матеріально-технічного забезпечення закладів, установ та організацій, які реалізують ДМП;
- результативність діяльності органів влади, які реалізують ДМП;
- ділові та особисті якості керівників і спеціалістів у сфері ДМП.

8) формування кадрового потенціалу у сфері молодіжної політики є невід'ємною частиною ДМП. Одним із ефективних шляхів регулювання професійної компетентності спеціалістів є процес пошуку кадрового потенціалу і система професійної підготовки та перепідготовки кваліфікації кадрів. Програми регулювання професійного рівня спеціалістів повинні носити комплексний характер і бути заснованими на блоко-модульній системі навчання, яка буде сприяти реалізації принципів варіативності, особистісно орієнтованого підходу, свободу вибору змісту навчання, що дозволить вийти на індивідуальний графік навчання.